

LOKALNE GRUPY DZIAŁANIA – FORMA PROMOCJI I ZARZĄDZANIA OBSZARAMI WIEJSKIMI

Artur Zimny

Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie

Streszczenie: Celem artykułu jest próba udowodnienia, iż lokalne grupy działania (LGD) stanowią, przynajmniej w świetle zapisów ujętych w ich wewnętrznych dokumentach, formę promocji i zarządzania obszarami wiejskimi. Niniejsza teza została zweryfikowana poprzez dokonanie analizy treści statutów i lokalnych strategii rozwoju opracowanych przez siedem LGD, które w formie prawnej stowarzyszeń funkcjonują w podregionie konińskim. Analizie poddano w szczególności fragmenty statutów poświęcone celom stowarzyszeń oraz misje, cele ogólne i szczegółowe ujęte w lokalnych strategiach rozwoju. Rezultaty dokonanej analizy pozwalają pozytywnie zweryfikować postawioną tezę. Świadczą o tym dwa fakty. Po pierwsze, w statutach wszystkich LGD, wśród celów ich funkcjonowania, wyeksponowano konieczność dążenia do zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich oraz potrzebę promowania tych obszarów. Po drugie, w lokalnych strategiach rozwoju nakreślono hierarchię celów oraz sposoby ich realizacji, co należy uznać za wyraz planowania strategicznego, a tym samym element zarządzania rozwojem lokalnym. Poza tym należy podkreślić, iż sam fakt posiadania przez LGD strategii rozwoju jest świadectwem dążenia do poprawy zarządzania zasobami obszarów, na których grupy te są zlokalizowane.

Słowa kluczowe: LGD, obszary wiejskie, promocja, zarządzanie

Wprowadzenie

Zgodnie z art. 164 ust. 3 Konstytucji Rzeczypospolitej z dnia 2 kwietnia 1997 r. gmina „wykonuje wszystkie zadania samorządu terytorialnego niezastrzeżone dla innych jednostek samorządu terytorialnego”¹. Niniejszy zapis został doprecyzowany w art. 6 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, w którym podkreślono lokalny wymiar funkcjonowania gminy². Zgodnie z tym artykułem „do zakresu działania gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym, niezastrzeżone ustawami na rzecz innych podmiotów”. Zarówno ustawa zasadnicza, jak i ustawa o samorządzie gminnym dopuszczają jednak możliwość współpracy gmin z innymi jednostkami samorządowymi przy wykonywaniu przypisanych im zadań. Konstytucja wskazuje, że „jednostki samorządu terytorialnego mają prawo zrzeszania się” (art. 172 ust. 1), natomiast w ustawie o samorządzie gminnym jest mowa o możliwości realizacji zadań publicznych „w drodze współdziałania między jednostkami samorządu terytorialnego” (art. 10 ust. 1).

Idea współpracy jednostek samorządu terytorialnego oraz partnerstwa z innymi podmiotami w realizacji określonych przedsięwzięć jest od wielu lat eksponowana w polityce Unii Europejskiej. Polityka ta przekłada się na konkretne wytyczne i kryteria, które uzależniają możliwość ubiegania się przez jednostki samorządowe o środki unijne od umiejętności tworzenia lokalnych sieci współpracy. Budowanie lokalnych

partnerstw powinno prowadzić do lepszego zarządzania rozwojem gmin, a ponadto powinno generować efekt synergii w procesie promowania jednostek samorządu terytorialnego. W ostatnich latach wyrazem współpracy gmin, a jednocześnie doskonałym przykładem integracji lokalnych samorządów wobec stojących przed nimi wyzwań społecznych, gospodarczych, kulturalnych i ekologicznych, kreowanych przez niezwykle dynamiczne otoczenie, jest tworzenie lokalnych grup działania (LGD).

Celem artykułu jest próba udowodnienia, iż LGD stanowią, przynajmniej w świetle zapisów ujętych w ich wewnętrznych dokumentach, formę promocji i zarządzania obszarami wiejskimi. Niniejsza teza została zweryfikowana poprzez dokonanie analizy treści statutów i lokalnych strategii rozwoju opracowanych przez siedem LGD, które w formie prawnej stowarzyszeń funkcjonują w podregionie konińskim³.

Lokalne grupy działania – geneza, cele i struktura

Istniejące obecnie LGD powstały w dużej mierze dzięki wdrażaniu „Pilotażowego Programu Leader+”, który był jednym z działań ujętych w priorytecie II Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”. Działanie to miało na celu pobudzenie aktywności środowisk lokalnych i ich zaangażowanie w tworzenie oraz reali-

³ W klasyfikacji stosowanej przez Główny Urząd Statystyczny podregion koniński jest oznaczony symbolem 3.4.30.58. Zob. Załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), Dz.U. z 2007 r., Nr 214, poz. 1573.

¹ Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483.

² Dz.U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95, z późn. zm.

zacie lokalnych strategii rozwoju obszarów wiejskich. Działanie było wdrażane w ramach dwóch schematów. Celem schematu I było tworzenie lokalnych partnerstw publiczno-prywatnych, czyli LGD oraz dokonanie analizy możliwości rozwojowych i opracowanie na tej podstawie zintegrowanych strategii rozwoju obszarów wiejskich. Pomoc unijna udzielana w ramach tego schematu polegała w szczególności na: prowadzeniu działań informacyjnych, szkoleniowych i promocyjnych, związanych ze stymulowaniem udziału mieszkańców i organizacji działających na terenach wiejskich w procesie planowania strategii rozwoju; opracowywaniu strategii rozwoju obszarów wiejskich i wsparciu technicznym procesu ich przygotowywania (analizy, ekspertyzy, wsparcie doradcze, prace studialne); udzielaniu pomocy doradczej i eksperckiej związanej z tworzeniem LGD. Beneficjentami niniejszej pomocy były samorządy gmin wiejskich i miejsko-wiejskich lub ich związki, fundacje, stowarzyszenia i ich związki oraz organizacje pozarządowe⁴.

Celem funkcjonowania LGD, utworzonych dzięki wsparciu udzielonemu w ramach schematu I, była promocja obszarów wiejskich, animowanie współpracy partnerów lokalnych, a przede wszystkim wdrażanie zintegrowanych strategii rozwoju obszarów wiejskich. Strategie te określały kierunki rozwoju objętych nimi terenów i były wdrażane w ramach schematu II „Pilotażowego Programu Leader+”. Lokalne grupy działania były zatem nastawione na realizację kompleksowych projektów o charakterze wielosektorowym, uwzględniających m.in.: rozwój turystyki, ochronę oraz promocję środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, popularyzację i rozwój produkcji wyrobów regionalnych, a także na działania szkoleniowe. Niewątpliwie w pierwszych latach funkcjonowania LGD, tj. w okresie programowania 2004-2006, ich celem było zdobycie doświadczeń, aby przygotować lokalne społeczności, organizacje oraz władze samorządowe do powszechnego korzystania z podejścia typu Leader przy realizacji projektów w okresie programowania 2007-2013.

Obecnie LGD odgrywają kluczową rolę we wdrażaniu osi 4 „Leader” Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, którego celem jest budowanie kapitału społecznego poprzez aktywizację mieszkańców oraz przyczynianie się do powstawania nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, a także poprawienie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja, w wyniku włączenia LGD w system zarządzania danym obszarem⁵. Lokalne grupy działania opracowują lokalne strategie rozwoju (LSR) i realizują wynikające z nich innowacyjne projekty łączące zasoby

by ludzkie, naturalne, kulturowe i historyczne. Zgodnie z zapisami osi 4 „Leader” PROW 2007-2013, lokalne grupy działania tworzone są przez przedstawicieli trzech sektorów: publicznego, gospodarczego i społecznego. Ponadto, na poziomie decyzyjnym LGD, co najmniej 50% muszą stanowić partnerzy gospodarczy i społeczni. Lokalne grupy działania wybierają projekty, których realizacja przyczynia się do osiągnięcia celów wspólnie opracowanej lokalnej strategii rozwoju (Dmitruk 2007).

Zakres analizy i źródła informacji

W niniejszym opracowaniu przedstawione zostały wybrane zapisy statutów i lokalnych strategii rozwoju siedmiu LGD funkcjonujących w podregionie konińskim, tj. stowarzyszeń: „Między Ludźmi i Jeziorami”, „Solidarni w Partnerstwie”, „Solna Dolina”, „Unia Nadwarciańska”, „Wielkopolska Wschodnia”, Towarzystwo Społeczno-Gospodarcze „Dwa Mosty” oraz „Turkowska Unia Rozwoju – T.U.R.” (tabela 1). Analizie poddano w szczególności fragmenty statutów poświęcone celom stowarzyszeń oraz misje, cele ogólne, cele szczegółowe i przedsięwzięcia ujęte w lokalnych strategiach rozwoju. Uwaga została skoncentrowana przede wszystkim na tych zapisach, które bezpośrednio lub pośrednio związane są z promocją i zarządzaniem obszarami wiejskimi. Statuty i strategie poszczególnych LGD zostały pobrane z ich witryn internetowych w lutym 2012 roku. Dodatkowe informacje uzyskano z Banku Danych Lokalnych GUS (dla poziomu NTS-5) oraz w trakcie debat z wójtami i burmistrzami wybranych gmin będących członkami LGD, które autor niniejszego opracowania przeprowadził w okresie od stycznia do marca 2012 roku na antenie lokalnej rozgłośni radiowej⁶.

⁴ Sektorowy Program Operacyjny Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich, 2004-2006, Załącznik do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 3 września 2004 r. w sprawie przyjęcia Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006”, Dz.U. z 2004 r., Nr 197, poz. 2032.

⁵ Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2011.

⁶ Debaty radiowe stanowiły integralny element projektu „Rozwój społeczno-gospodarczy gmin podregionu konińskiego” realizowanego wspólnie przez Państwową Wyższą Szkołę Zawodową w Koninie i „Radio Konin”.

Tabela 1. Wybrane informacje na temat LGD funkcjonujących w podregionie konińskim**Table 1.** The selected information on LAGs operating in the subregion Konin

Nazwa LGD	Symbol LGD	Data rejestracji	Siedziba	Obszar działania			Liczba i struktura członków ¹
				Gminy	Powierzchnia	Ludność ²	
Stowarzyszenie „Między Ludźmi i Jeziorami”	MLJ	21.08.2006	Kazimierz Biskupi	Kazimierz Biskupi, Kleczew, Ostrowite, Skulsk, Wilczyn	490 km ²	38 781 os.	68 7% / 78% / 15%
Stowarzyszenie „Solidarni w Partnerstwie”	SP	09.06.2006	Stare Miasto	Golina, Grodziec, Rychwał, Rzgów, Stare Miasto, Tuliszków	688 km ²	53 883 os.	152 4% / 88% / 8%
Stowarzyszenie „Solna Dolina”	SD	11.09.2007	Kłodawa	Chodów, Kłodawa, Przedecz	283 km ²	20 718 os.	83 4% / 92% / 4%
Stowarzyszenie „Unia Nadwarciańska”	UN	01.08.2008	Słupca	Lądek, Powidz, Słupca, Strzałkowo, Zagórów	626 km ²	35 358 os.	60 10% / 85% / 5%
Stowarzyszenie „Wielkopolska Wschodnia”	WW	19.09.2006	Kramsk	Babiak, Dąbie, Grzegorzew, Koło, Kramsk, Krzymów, Olszówka, Sompolno, Wierzbiniek	1 030 km ²	67 511 os.	53 17% / 75% / 8%
Towarzystwo Społeczno-Gospodarcze „Dwa Mosty”	DM	11.05.2001	Ślesin	Ślesin	146 km ²	13 875 os.	35 9% / 60% / 31%
„Turkowska Unia Rozwoju – T.U.R.”	TUR	14.08.2008	Turek	Brudzew, Goszczanów (Łódzkie), Kawęczyn, Kościelec, Malanów, Przykona, Turek, Władysławów	858 km ²	50 759 os.	74 11% / 73% / 16%

Źródło: opracowanie własne na podstawie statutów LGD, lokalnych strategii rozwoju oraz Banku Danych Lokalnych GUS.
Source: Author's compilation based on the LGD statutes, local development strategies and GUS Bank Danych Lokalnych.

Przed rozpoczęciem analizy należy zwrócić uwagę na fakt, że LGD funkcjonujące w podregionie konińskim są zróżnicowane pod względem terytorialnym i demograficznym, jak również pod względem liczby i struktury ich członków. Największą LGD, biorąc pod uwagę łączną powierzchnię i liczbę mieszkańców gmin wchodzących w jej skład, jest Stowarzyszenie „Wielkopolska Wschodnia”, natomiast najmniejszą – Towarzystwo Społeczno-Gospodarcze „Dwa Mosty”, które swoim zasięgiem obejmuje wyłącznie gminę Ślesin. Z kolei uwzględniając liczbę członków LGD można zauważyć, że Stowarzyszenie „Solidarni w Partnerstwie” jest ponad cztery razy większe od LGD funkcjonującej w gminie Ślesin. Jeżeli jednak przyjąć, że najbardziej pożądanymi członkami LGD są przedstawiciele sektora gospodarczego, to należy jednoznacznie podkreślić, że najkorzystniejszą strukturą członków charakteryzuje się Towarzystwo Społeczno-Gospodarcze „Dwa Mosty”, w którym niemal co trzeci członek reprezentuje sektor gospodarczy. Wybrane informacje na temat LGD objętych analizą zostały przedstawione w tabeli 1.

Analiza statutów lokalnych grup działania

Cele LGD funkcjonujących w podregionie konińskim są bardzo zbliżone, pomimo pewnych, formalnych różnic w sposobie ich sformułowania. Niewątpliwie nadrzędnym celem wszystkich grup jest zrównoważony i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich, co tym samym pozwala jednoznacznie i pozytywnie zweryfikować drugą część tezy postawionej we wprowadzeniu do niniejszego artykułu. Ponadto, w statutach wszystkich siedmiu stowarzyszeń ujęto następujące cele:

- opracowanie i realizacja lokalnej strategii rozwoju,
  - promowanie obszarów wiejskich,
  - aktywizowanie społeczności lokalnej i mobilizowanie jej do udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich,
  - budowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału ludzkiego/społecznego,
  - kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów oraz popularyzacja wyrobów regionalnych.
- Oprócz wyżej wymienionych celów, w statutach

większości LGD zwrócono uwagę na konieczność upowszechniania i wymiany informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności, a także na konieczność ochrony i promowania środowiska naturalnego, krajobrazu oraz zasobów historyczno-kulturowych. Poza tym, niektóre stowarzyszenia stawiają

sobie za cel rozwijanie turystyki i rekreacji, tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem oraz budowanie, modernizowanie i wyposażanie obiektów użyteczności publicznej. Zestawienie celów LGD objętych analizą zostało przedstawione w tabeli 2.

Tabela 2. Cele LGD funkcjonujących w podregionie konińskim
Table 2. The objectives of LAGs operating in the subregion Konin

Cele LGD	Symbol LGD						
	MLJ	SP	SD	UN	WW	DM	TUR
Zrównoważony i wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich	X	X	X	X	X	X	X
Opracowanie i realizacja lokalnej strategii rozwoju	X	X	X	X	X	X	X
Promowanie obszarów wiejskich	X	X	X	X	X	X	X
Aktywizowanie społeczności lokalnej i mobilizowanie jej do udziału w procesie rozwoju obszarów wiejskich	X	X	X	X	X	X	X
Budowanie społeczeństwa obywatelskiego oraz kapitału ludzkiego/społecznego	X	X	X	X	X	X	X
Kultywowanie lokalnych tradycji i zwyczajów oraz popularyzacja wyrobów regionalnych	X	X	X	X	X	X	X
Upowszechnianie i wymiana informacji o inicjatywach związanych z aktywizacją ludności	X	X	X	X	X		X
Ochrona i promowanie środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych	X	X	X	X	X	X	
Rozwijanie turystyki, sportu i rekreacji	X	X			X	X	
Tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem	X	X		X		X	
Budowanie, modernizowanie i wyposażanie obiektów użyteczności publicznej	X	X	X			X	

X – oznacza, że dany cel został ujęty w statucie LGD.

Źródło: opracowanie własne na podstawie statutów LGD.

Source: based on LGD statutes

Rezultaty przeprowadzonej analizy treści statutów pozwalają z pełnym przekonaniem stwierdzić, że LGD stanowią istotną formę promocji obszarów wiejskich. Świadczy o tym przede wszystkim fakt, iż potrzeba owej promocji została wyeksponowana jako jeden z kluczowych celów funkcjonowania wszystkich stowarzyszeń objętych analizą. Zgodnie z zapisami ujętymi w statutach LGD, cel ten jest realizowany w szczególności poprzez:

- organizowanie przedsięwzięć edukacyjnych i naukowych (szkolenia, kursy, warsztaty, wizyty studyjne, konkursy, seminaria, konferencje),
- organizowanie imprez kulturalnych i rozrywkowych (festiwale, targi, pokazy, wystawy),
- organizowanie zawodów sportowych oraz imprez turystycznych i krajoznawczych,
- prowadzenie działalności wydawniczej i poligraficznej (czasopisma lokalne, strony internetowe, broszury, foldery, plakaty, materiały audiowizualne).

W kontekście powyższych uwag powstaje pytanie, czy cele ujęte w statutach LGD objętych analizą znajdują

odzwierciedlenie w misjach, celach ogólnych i szczegółowych oraz przedsięwzięciach sformułowanych w lokalnych strategiach rozwoju opracowanych przez poszczególne LGD. Odpowiedzi na to pytanie poświęcona została kolejna część niniejszego opracowania.

Analiza lokalnych strategii rozwoju

Misje LGD funkcjonujących w podregionie konińskim różnią się pod względem sposobu ich sformułowania. Obok bardzo rozbudowanych deklaracji ujętych w strategiach stowarzyszeń: „Unia Nadwarciańska” i „Solidarni w Partnerstwie”, występują deklaracje zwięzłe – w dokumentach stowarzyszeń: „Między Ludźmi i Jeziorami” i „Solna Dolina”. Niemniej jednak kwestie podkreślane w misjach najczęściej koncentrują się wokół dwóch zasadniczych aspektów, a mianowicie rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich oraz poprawy jakości i warunków życia mieszkańców wsi. Ponadto, w misjach dwóch LGD, tj. „Unia Nadwarciańska” i „Turkowska Unia

Rozwoju – T.U.R.” wprost wskazano na kwestie promowania obszarów, na których funkcjonują grupy.

W lokalnych strategiach rozwoju opracowanych przez LGD wśród najważniejszych celów ujęto aktywizację mieszkańców, integrację społeczną i wzmocnienie kapitału społecznego. Kwestie te zostały sformułowane w bezpośredni sposób w strategiach pięciu spośród siedmiu stowarzyszeń: „Między Ludźmi i Jeziorami”, „Solna Dolina”, „Unia Nadwarciańska”, „Wielkopolska Wschodnia” oraz „Dwa Mosty”. Drugim najczęściej wymienianym w LSR celem jest zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego. W czterech spośród siedmiu strategii wprost użyto pojęcia „dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze” („Solidarni w Partnerstwie”, „Solna Dolina”, „Unia

Nadwarciańska”, „Wielkopolska Wschodnia”). Kolejnymi dość często eksponowanymi celami w strategiach są – rozwój turystyki i rekreacji oraz poprawa jakości życia. Jeśli chodzi o kwestie związane z rozwojem gospodarczym, to na poziomie celów ogólnych/strategicznych zostały one ujęte w LSR dwóch stowarzyszeń. Nawiązując zatem do poprzedniej części niniejszego opracowania można odpowiedzieć twierdząco na postawione pytanie. Cele ujęte w statutach LGD funkcjonujących w podregionie konińskim znajdują odzwierciedlenie w misjach oraz celach ogólnych/strategicznych sformułowanych w LSR. Zestawienie misji i celów sformułowanych w LSR zostało przedstawione w tabeli 3.

Tabela 3. Misje i cele sformułowane w lokalnych strategiach rozwoju LGD funkcjonujących w podregionie konińskim
Table 3. The missions and objectives outlined in the local development strategies of LAGs operating in the sub-region Konin

Symbol LGD	Misja	Cele ogólne/strategiczne
MLJ	Dbamy o zrównoważony i dynamiczny rozwój społeczno-gospodarczy oraz wysoką jakość życia	Cel strategiczny I. Rozwój turystyki Cel strategiczny II. Rozwój i integracja społeczna
SP	Misją LGD „Solidarni w Partnerstwie” jest tworzenie warunków dla partnerskiej współpracy mieszkańców, instytucji, organizacji, grup i środowisk gmin Golina, Grodziec, Rychwał, Rzgów, Stare Miasto i Tuliszków na rzecz dynamicznego rozwoju tego obszaru oraz poprawy warunków życia wszystkich jego mieszkańców	Cel ogólny 1. Poprawa jakości życia Cel ogólny 2. Zachowanie, odtwarzanie i waloryzacja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel ogólny 3. Rozwój gospodarczy w oparciu o wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych obszaru
SD	LGD „Solna Dolina” jest sprawną organizacją partnerską koordynującą uspołeczniony proces planowania oraz realizację przedsięwzięć na rzecz wielofunkcyjnego rozwoju	Cel ogólny A. Sprzyjający klimat dla rozwoju kapitału ludzkiego i przedsiębiorczości, w szczególności dla młodego pokolenia Cel ogólny B. Optymalne zagospodarowanie zasobów środowiska naturalnego i troska o dziedzictwo kulturowe, zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju Cel ogólny C. Aktywna i zintegrowana społeczność, ze szczególnym uwzględnieniem potencjału i potrzeb młodych mieszkańców oraz zaangażowaniem osób starszych Cel ogólny D. Skuteczna Lokalna Grupa Działania „Solna Dolina” wspierająca aktywność, współpracę i lokalne inicjatywy
UN	Stowarzyszenie Unia Nadwarciańska tworzy warunki sprzyjające innowacyjnemu wykorzystaniu ponadprzeciętnych walorów historycznych, kulturowych oraz przyrodniczych obszaru objętego strategią dla jego rozwoju społecznego i gospodarczego, w tym turystyki kwalifikowanej (archeoturystyka, agroturystyka, ekoturystyka), a także zapewnieniu mieszkańcom wysokiej jakości życia i satysfakcjonujących źródeł dochodów	Cel ogólny 1. Waloryzacja dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego Cel ogólny 2. Aktywizacja mieszkańców i wzmocnienie kapitału społecznego Cel ogólny 3. Zwiększenie aktywności gospodarczej Cel ogólny 4. Zwiększenie zdolności pozyskiwania środków pomocowych

WW	Nasza LGD pracuje na rzecz promocji regionu i jego produktów, poprawy jakości życia mieszkańców i podwyższania atrakcyjności wsi. Inicjuje działania, w wyniku których minimalizowana jest emigracja młodzieży i tworzone są warunki dla nowych miejsc pracy	Cel ogólny 1. Poprawa jakości życia Cel ogólny 2. Aktywizacja mieszkańców, wzmocnienie kapitału społecznego Cel ogólny 3. Polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzacja Cel ogólny 4. Zachowanie dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi
DM	Gmina Ślesin miejscem ludzi żyjących dostatnio, dzięki rozwojowi turystyki, przedsiębiorczości i rolnictwa, ze społecznością zachowującą tradycje kulturowe, o czystym środowisku przyrodniczym	Cel strategiczny 1. Duży potencjał rozwojowy gminy Cel strategiczny 2. Bogate życie społeczne w gminie
TUR	LGD „Turkowska Unia Rozwoju – T.U.R.” działa na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, aktywizuje społeczność lokalną i promuje obszar oraz wspiera i upowszechnia realizację Lokalnej Strategii Rozwoju	Cel ogólny 1. Rozwój rekreacji i turystyki Cel ogólny 2. Poprawa warunków i jakości życia

Źródło: opracowanie własne na podstawie lokalnych strategii rozwoju.

Source: Author's compilation based on the local development strategies.

Odwołując się do tezy postawionej na początku artykułu, w myśl której LGD stanowią formę promocji i zarządzania obszarami wiejskimi, należy podkreślić, że po wnikliwej lekturze LSR, problematyka promocji obszarów wiejskich pojawia się w kontekście wielu aspektów, ale przede wszystkim w kontekście rozwoju turystyki i rekreacji oraz zachowania walorów kulturowych i przyrodniczych obszaru. Wśród wskaźników monitorujących kwestie promocji wymienia się m.in. liczbę zorganizowanych imprez o charakterze kulturalnym oraz imprez sportowych i turystycznych, liczbę uczestników imprez o charakterze kulturalnym, liczbę osób korzystających z atrakcji sportowych i turystycznych, liczbę przedsięwzięć promujących obszar, liczbę wydanych publikacji, folderów. W LSR wprost padają nawet sformułowania, iż działania podejmowane przez LGD powinny akcentować specyfikę obszaru, na którym funkcjonuje stowarzyszenie oraz podkreślać te walory i zasoby, które wyróżniają obszar spośród dziesiątek innych atrakcyjnych miejsc w regionie, kraju i na świecie. Jeśli chodzi o kwestie zarządzania obszarami wiejskimi, to należy zauważyć, iż niebagatelne znaczenie ma sam fakt posiadania przez LGD własnych strategii rozwoju, w których nakreślono hierarchię celów oraz sposoby ich realizacji. Fakt ten należy niewątpliwie uznać za wyraz planowania strategicznego, a tym samym element zarządzania rozwojem lokalnym. Posiadanie przez LGD strategii rozwoju jest bowiem świadectwem dążenia do poprawy zarządzania zasobami obszarów, na których grupy te są zlokalizowane. Teza ta znajduje bezpośrednie potwierdzenie w lokalnej strategii rozwoju LGD „Wielkopolska Wschodnia”, w ramach której za jeden z celów ogólnych uznano „polepszenie zarządzania lokalnymi zasobami i ich waloryzację”.

Podsumowanie

W dynamicznie zmieniającym się środowisku, kształtowanym przez ściśle powiązane ze sobą: globalizację,

konkurencję i innowacje, szczególnego znaczenia nabiera potrzeba odpowiedniego promowania obszarów wiejskich i zarządzania nimi. Nie ulega wątpliwości, że promocja i zarządzanie wiążą się z wyznaczaniem określonych celów i ustalaniem sposobów ich realizacji. W związku z tym, są to niezwykle złożone działania dla władz gminnych – zwłaszcza w sytuacji, gdy kompetencje i możliwości oddziaływania na większość niezależnych podmiotów funkcjonujących w przestrzeni gminy są bardzo ograniczone (Ślusarz 2006). Realizację tych działań może ułatwić współpraca międzygminna oraz partnerstwa z innymi podmiotami. W ostatnich latach wyrazem współpracy i budowania lokalnych partnerstw przez gminy jest tworzenie i funkcjonowanie lokalnych grup działania.

Rezultaty dokonanej analizy statutów lokalnych grup działania i lokalnych strategii rozwoju pozwalają jednoznacznie stwierdzić, że LGD stanowią istotną formę promocji i zarządzania obszarami wiejskimi. Świadczą o tym dwa fakty. Po pierwsze, w statutach wszystkich LGD, wśród celów ich funkcjonowania, wyeksponowano konieczność dążenia do zrównoważonego i wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich oraz potrzebę promowania tych obszarów. Po drugie, w lokalnych strategiach rozwoju nakreślono hierarchię celów oraz sposoby ich realizacji, co należy uznać za wyraz planowania strategicznego, a tym samym element zarządzania rozwojem lokalnym. Poza tym należy podkreślić, iż sam fakt posiadania przez LGD strategii rozwoju jest świadectwem dążenia do poprawy zarządzania zasobami obszarów, na których grupy te są zlokalizowane.

Powyzsze spostrzeżenia potwierdzają opinie wójtów i burmistrzów gmin podregionu konińskiego, będących członkami czterech spośród siedmiu LGD objętych analizą¹. Ich zdaniem członkostwo gminy w stowarzyszeniu pozwala na pozyskanie środków finansowych na realizację szeregu projektów inwestycyjnych i pozainwestycyjnych. Najważniejszą korzyścią funkcjonowa-

¹ Opinie te zostały wyrażone podczas debat przeprowadzonych przez autora w okresie od stycznia do lutego 2012 roku na antenie „Radia Konin”.

nia LGD jest jednak aktywizowanie i integrowanie społeczności lokalnych wokół wspólnych celów, kreowanie oddolnych inicjatyw, a tym samym udział mieszkańców w zarządzaniu obszarami wiejskimi.

Literatura

1. Bank Danych Lokalnych GUS, <http://www.stat.gov.pl>
2. Dmitruk A. (2007), Inicjatywa Leader 1991-2006 a oś Leader 2007-2013. Warszawa, s. 22.
3. Konstytucja Rzeczypospolitej z dnia 2 kwietnia 1997 r., Dz.U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483.
4. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Dwa Mosty” (2008), Ślesin.
5. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Między Ludźmi i Jeziorami” (2011), Kazimierz Biskupi.
6. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Solidarni w Partnerstwie” (2009), Golina-Grodziec-Rychwał-Rzgow-Stare Miasto-Tuliszków.
7. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Solna Dolina” (2010), Kłodawa.
8. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Turkowska Unia Rozwoju – T.U.R.” (2011), Turek.
9. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Unia Nadwarciańska” (2011), Słupca.
10. Lokalna Strategia Rozwoju LGD „Wielkopolska Wschodnia” (2009), Koło.
11. Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa.
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 listopada 2007 r. w sprawie wprowadzenia Nomenklatury Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS), Dz.U. z 2007 r., Nr 214, poz. 1573.
13. Statut Stowarzyszenia „Między Ludźmi i Jeziorami”, <http://www.ludziejeziora.pl>
14. Statut Stowarzyszenia „Solidarni w Partnerstwie”, <http://www.sswp.com.pl>
15. Statut Stowarzyszenia „Solna Dolina”, <http://www.solnadolina.eu>
16. Statut Stowarzyszenia „Turkowska Unia Rozwoju – T.U.R.”, <http://www.lgd-tur.org.pl>
17. Statut Stowarzyszenia „Unia Nadwarciańska”, <http://www.lgd-tur.org.pl>
18. Statut Stowarzyszenia „Wielkopolska Wschodnia”, www.wielkopolskawschodnia.pl
19. Statut Towarzystwa Społeczno-Gospodarczego „Dwa Mosty”, <http://www.dwamosty.pl>
20. Ślusarz G. (2006), *Zarządzanie rozwojem przez jednostki samorządu terytorialnego – specyfika, potrzeby i wyzwania*. „Problemy Zarządzania” nr 3, s. 39.
21. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, Dz.U. z 1990 r. Nr 16, poz. 95, z późn. zm.

LOCAL ACTION GROUPS - A FORM OF PROMOTION AND MANAGEMENT OF RURAL AREAS

Artur Zimny

The State School of Higher Professional Education in Konin

Summary: The article attempts to prove that the Local Action Groups (LAGs) are the form of rural area promotion and management according to the provisions contained in their internal documents. The thesis has been verified by analyzing the content of statutes and local development strategies prepared by seven LAGs, which form legal associations and operate in the subregion Konin. In particular, the study analyzes portions of statutes concerning the aims and missions of associations, general and specific objectives included in local development strategies.

The results of the analysis allow to positively verify the thesis. First, the statutes of all LAGs underline in their objectives the need to advance sustainable and multifunctional development of rural areas and the need to promote these areas. Second, the local development strategies have outlined the hierarchy of objectives and ways of their implementation what should be regarded as an expression of strategic planning, and thus an element of the local development management. In addition, it should be emphasized that the existence of the LAG's development strategy is a testimony to efforts to improve the management of the areas where these groups are located.

Keywords: LAG, rural areas, promotion, management

Adres do korespondencji/ Mailing address: artur_zimny@tlen.pl

(Footnotes)

1. Struktura członków LGD została przedstawiona zgodnie z informacjami ujętymi w lokalnych strategiach rozwoju. Kolejne procenty oznaczają odsetek członków LGD reprezentujących odpowiednio sektory: publiczny, społeczny i gospodarczy.
2. Liczba ludności została przedstawiona według faktycznego miejsca zamieszkania w dniu 31 grudnia 2010 roku.